

Asia: VN/1230/2026

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Perheenyhdistämisen odotusaikaa koskeva ehdotus

Perheenyhdistämisen odotusaika saattaa systematisoida perheen mukana tuomisen edellytyksiä. Sillä voi kuitenkin olla myös vaikutuksia erityisesti opiskelijoiden sitoutumiseen Suomessa opiskeluun ja Suomeen jäämiseen. Perheenyhdistämisen odotusaika saattaa heikentää etenkin maisterintutkintoa ja ylempää AMK-tutkintoa suorittamaan tulevien, usein jo perheellisten hakijoiden halukkuutta tulla Suomeen. Olisi aiheellista miettiä järjestelyjä, joissa esimerkiksi lapsen etu edellyttää perusperiaatteesta poikkeamista.

Ulkomaalaislain ja tutkija- ja opiskelijalain soveltamista koskeva ehdotus

Toisen asteen opintoja varten (usein alaikäisenä) Suomeen tulevien opiskelijoiden tilanteessa on tarvetta selkiyttämiseen, jotta voidaan suojella alaikäisiä hakijoita ja vähentää mahdollisuuksia väärinkäytöksiin. Pidämme kuitenkin erittäin tärkeänä kehittää toimia, jotka puuttuvat järjestelmän tämänhetkisiin ongelmiin ja mahdollisiin väärinkäytöksiin, ei koko kansainvälistä opiskelijakuntaa koskeviin toimiin. Pidämme esimerkiksi kannatettavana Opetus- ja kulttuuriministeriön asettamaa ja käynnistämää agenttityöryhmää. Työryhmän selvitystyö ja sen toimeenpano vähentää parhaimmillaan haavoittuvassa asemassa olevien nuorten opiskelijoiden houkuttelemisen Suomeen väärin perustein ja epärealistisin lupauksin. Suomeen olisi hyvä luoda verkosto (esimerkiksi Opetushallituksen koordinoima), jossa suomalaisten toisen asteen oppilaitosten ja korkeakoulujen ulkomaisilta kumppaneilta (agenteilta) edellytettäisiin rekisteröitymistä ja ennalta määriteltujen kriteereiden täyttymistä.

Kielitaitoedellytystä koskeva ehdotus

Lukiolain (714/2018) 21 §:ssä säädetään opiskelijaksi ottamisen edellytyksistä. Pykälän mukaan hakijaa ei voida ottaa opiskelijaksi, jos hänellä ei ole riittäviä valmiuksia opetuskielen suulliseen ja kirjalliseen käyttämiseen ja ymmärtämiseen. Pakollista kielitestausta ei kuitenkaan ole, vaan opiskelijavalinnasta ja kielitaidon testaamisesta päättävät koulutuksen järjestäjät. Lukiolain kirjaus (edellä) on todella väljä, ja se asettaa koulutuksen järjestäjät erikoiseen tilanteeseen. Koska jokainen koulutuksen järjestäjä voi testata maahan tulevan lukiolaisen kielitaidon (tai olla testaamatta) se myös eriarvoista lukiokoulutuksen Suomessa aloittavia lukiolaisia. Esityksen kohta (4.2.) (opiskelijan oleskeluluvan myöntämiseen liitettävä kielitaitoedellytys vaikuttaisi hakijoihin siten, että opiskeluperusteinen maahantulo edellyttäisi aiempaa vahvemmin kielellisiä valmiuksia jo ennen Suomeen saapumista) on perusteltu vaatimus etenkin toisen asteen opiskelijoiden kohdalla siinä mielessä, että sillä he ovat usein paitsi nuoria, myös muuttavan toiselta puolelta maailmaa ilman perhettään, mikä asettaa heidät erityisen haavoittuvaan asemaan ilman riittävää suomen kielen taitoa.

Perusteluiden kohdassa 4.2.4 esitetään oppilaitoksille veloitetta laatia kielitaitoa koskevat asiakirjat: oleskeluluvan myöntämisen kannalta olisi olennaista, että opiskelija esittäisi Maahanmuuttovirastolle oppilaitokselta saamansa todistuksen tai muun asiakirjan, jossa hakijan esittämä selvitys kielitaidosta on oppilaitoksen toimesta katsottu riittäväksi. Hakija esittäisi saman selvityksen, jonka hän oli esittänyt oppilaitokselle, ja oppilaitoksen todistuksen tai muun asiakirjan Maahanmuuttovirastolle. Tämä periaate on hyvä, mutta edellyttää oppilaitoksilta asiantuntemusta arvioida kielitaitoa, tai mahdollisuutta tarjota testausta kielitaidosta. Kaikkiaan tässä muodossa esitettyinä kielitaitovaatimukset hankaloittavat opiskelijan pääsyä Suomeen.

Toimeentuloedellytystä koskevaa asetuksenantovaltuutussäännöstä ja sen perusteella säädettävää valtioneuvoston asetusta koskeva ehdotus

-

Muuta lausuttavaa esityksestä

-

Saarinen Taina
Jyväskylän yliopisto Koulutuksen tutkimuslaitos